

сімейних (цивільних) прав прийнято вживати термін «правовий режим».

Правовий режим майна подружжя – це порядок регулювання майнових відносин дружини та чоловіка, який виникає внаслідок дії комплексу правових способів (дозволів, заборон, позитивних зобов'язань тощо) і визначає зміст їх майнових прав та обов'язків [1].

Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування і розпорядження майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними. Ст. 63 СК закріплено принцип рівності прав чоловіка та дружини на володіння, користування та розпорядження майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними [4].

На сьогоднішній день кожна особа яка вступає в сімейні відносини(шлюб)хоче забезпечити своє майно в разі непередбачуваних ситуацій. Саме майнові питання найчастіше виступають каменем спотикання і джерелом найбільш сильних переживань. Ніхто з подружжя не хоче після розірвання шлюбу виявитися скривдженим матеріально, тому поділ майна - одна з найбільш затребуваних юридичних послуг.

Враховуючи, що принцип режиму спільності за сімейним законодавством вступає в дію автоматично, то цілком можливий логічний висновок, що право спільної сумісної власності на майно, набуто за угодою одним із подружжя, виникає водночас у момент виникнення подружжя. Тобто право власності одного суб'єкта автоматично перетворюється на право власності кількох суб'єктів.

Таку правову ситуацію можна охарактеризувати як автоматичну трансформацію одного правового режиму інший, адже правовий режим спільності щодо майна, яке набувається за угодами одного з подружжя виникає незалежно від волі дружини - учасника угоди.

Все викладене дає підстави для узагальнюючого висновку про те, що право спільної сумісної власності на майно, що набувається одним з подружжя, виникає в момент передачі йому майна, якщо інше не застережено законом або договором. Законодавство України не встановлює повного переліку об'єктів правового режиму майна подружжя. Так як, правовий режим майна подружжя не обмежується інститутом речових прав, включає широкий спектр правовідносин, яким притаманне застосування відповідно різних колізійних норм, то критерієм застосування колізійних прив'язок у ЄС виступає місцезнаходження суб'єктів та їх громадянство.

Отже, зміст, особливості майнових прав подружжя, регулювання їх майнових відносин у законодавчих актах важко охарактеризувати однозначно, оскільки тут немає одноманітності. Аналіз законодавства показав, що саме договір становить основу договірному режиму майна подружжя, зміст якого встановлюється залежно від змісту відповідного договору, який визначає обсяг прав та характер суб'єктивних прав та обов'язків подружжя. При цьому договірний режим майна подружжя формується як режим, альтернативний законному (легальному) правовому режиму, зміст якого формується самим подружжям, хоча і діє в межах, встановлених законом.

Література

1. Жилинкова І. В. Правовий режим имущества членов семьи. - Х.: Ксилон, 2000. - 376 с
2. Сімейне право України: Підручник / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилинкова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилинкової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. - 200 с.
3. Цивільне право: підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького – Х. : Право. – 2011. – Т. 2. – 816 с.
4. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2001 року (редакція від 10.11.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

УДК 347.63

АЛІМЕНТНІ ПРАВОВІДНОСИНИ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ДІТЬМИ

Ковальчук Є. – ст. 4 курсу, гр. ПРвн – 41

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Світлак І.І.

Вінницький коледж економіки та підприємництва THEV

Говорячи про аліментні правовідносини (зобов'язання), передусім потрібно встановити, що слід розуміти під цим поняттям. Термін «аліменти» походить від латинського слова «*alimentum*» і перекладається як годування, утримання.

Аліментні правовідносини (зобов'язання) батьків та дітей щодо утримання - це правовідносини, в яких одна сторона зобов'язана надати другій стороні утримання на підставах і в порядку, що встановлені законом, а друга сторона вправі вимагати виконання такого обов'язку. Правовідносини батьків і дітей щодо утримання залежно від самої зобов'язаної особи можна поділити на дві основні групи, кожна з яких

має свої підгрупи [1, с. 43].

По-перше, це аліментні зобов'язання батьків щодо утримання дитини, до яких входять зобов'язання батьків щодо утримання дитини до досягнення нею повноліття (ст. 180 СК України); зобов'язання батьків щодо утримання повнолітніх дочки, сина, що продовжують навчання й у зв'язку з цим потребують матеріальної допомоги (ст. 199 СК України); зобов'язання батьків щодо утримання непрацездатних повнолітніх дочки, сина, які потребують матеріальної допомоги (ст. 198 СК України); зобов'язання батьків брати участь у додаткових витратах на неповнолітню дитину, що

викликані особливими обставинами (ст. 185 СК України).

По-друге, це аліментні зобов'язання повнолітніх дітей щодо утримання батьків, які складаються з зобов'язання повнолітніх дітей щодо утримання непрацездатних батьків, що потребують матеріальної допомоги (ст. 202 СК України); зобов'язання повнолітніх дітей брати участь у додаткових витратах на батьків, викликаних тяжкою хворобою чи інвалідністю, немічністю (статті 203, 206 СК України) [2].

У зв'язку з особливим станом дитини як особи, що через свій вік потребує певної матеріальної підтримки та захисту, окреме значення серед аліментних правовідносин батьків та дітей мають правовідносини, за якими батьки зобов'язані утримувати дитину до її повноліття [1, с. 44].

Закон передбачає два порядки сплати батьками аліментів на дитину: добровільний та примусовий. У науковій літературі добровільне виконання батьками обов'язків щодо утримання дитини поділяють на фактичне і договірне. У нормально функціонуючій сім'ї обов'язки щодо утримання виконуються батьками добровільно. Крім того, відратування аліментів може здійснюватися за ініціативою одного з батьків на підставі його заяви за місцем роботи, місцем виплати пенсії, стипендії (ст. 187 СК України). СК України значно розширює можливість забезпечення інтересів дитини і надає можливість батькам самим визначати питання, пов'язані з виконанням ними аліментних зобов'язань шляхом укладання різних договорів. У цьому випадку йдеться про договірне утримання дитини. Батьки, зокрема, можуть домовлятися про розмір коштів, що витрачаються на харчування, одяг, навчання, проведення дозвілля й інші побутові потреби дитини. Бажаючи забезпечити добровільне виконання обов'язків на майбутнє, батьки можуть надати своїй домовленості обов'язкового юридичного значення, уклавши про це договір (ч. 2 ст. 93, ст. 189 СК України) [2].

Як вже зазначалося, законодавство передбачає не тільки добровільний, а й примусовий порядок сплати аліментів. Він має місце у разі виникнення спору про надання коштів на утримання дитини. Спір щодо утримання дитини може виникнути як при роздільному, так і при спільному проживанні батьків. Це пов'язане з тим, що, незважаючи на спільність побуту, між батьками можливі суперечки стосовно обсягу коштів, необхідних для утримання дитини. У такому випадку кожний з подружжя може звернутися до суду з вимогою про стягнення аліментів у примусовому порядку [1, с. 44].

СК України передбачає два способи визначення розміру аліментів: 1) у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини та 2) у твердій грошовій сумі. СК України, визначення розміру аліментів відбувається в частковому відношенні до заробітку (доходу) батьків, однак сам розмір такої частки законом не встановлюється. Він визначається судом у кожному конкретному випадку примусового стягнення аліментів (ст. 183 СК України). Суд при визначенні частини заробітку (доходів), стягуваної як аліменти, може варіювати залежно від співвідношення одержуваної суми з прожитковим мінімумом. Аліменти, спрямовані на утримання дитини, повинні бути достатніми і, разом із тим, співрозмірними з урахуванням мети аліментного зобов'язання. Відповідно до ст. 182 СК України при визначенні розміру аліментів суд враховує: а) стан здоров'я та матеріальне становище дитини; б) стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів; в) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина; г) інші обставини, що мають істотне значення [2].

У СК України збережена ідея встановлення мінімального розміру аліментів. Так, у ч. 2 ст. 182 СК України закріплене правило, відповідно до якого розмір аліментів на одну дитину ні при яких обставинах не може бути меншим за неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Максимального розміру аліментів СК України не встановлює. Якщо стягуються аліменти на двох і більше дітей, суд визначає єдину частку від заробітку (доходу) матері, батька на їхнє утримання, що буде стягуватися до досягнення найстаршою дитиною повноліття (ч. 2 ст. 183 СК України). Якщо після досягнення повноліття найстаршою дитиною ніхто з батьків не звернувся до суду з позовом про визначення розміру аліментів на інших дітей, аліменти стягуються з вирахуванням тієї рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття (ч. 3 ст. 183 СК України).

Позов про стягнення аліментів може бути заявлений: а) матір'ю або батьком; б) усиновлювачем; в) опікуном чи піклувальником; г) патронатним вихователем; д) самою дитиною по досягненні нею 14-річного віку [2].

Отже, особлива увага у сімейному законодавстві приділяється регулюванню відносин по утриманню батьками своїх неповнолітніх дітей. Ці відносини мають велике значення і ґрунтуються на пануючих у суспільстві моральних принципах. Врегульовані правовими нормами, вони забезпечуються примусовою силою держави.

Література

1. Сімейне право України: Підручник / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилинкова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилинкової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 200 с.
2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2001 року (редакція від 10.11.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>